

Muhasebe ve Finans Uygulamaları Dergisi
Journal of Accounting and Finance Applications

Araştırma Makalesi • Research Article

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu
Muhasebe ve Vergi Bölümü

ISSN: 3023-7351

Kripto Paraların Muhasebe ve Finans Sistemine Etkileri¹

The Effects of Cryptocurrencies on the Accounting and Financial System

Kamer Müge Koç²

¹Bu çalışma Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Muhasebe ve Finans Yönetimi Anabilim Dalı'nda hazırlanmış olan 'Kripto Paraların Muhasebe ve Finans Yönetimine Etkileri' başlıklı dönem projesinden türetilmiştir.

²Yüksek Lisans Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Muhasebe ve Finans Yönetimi, Uluslararası Finansal Raporlama ve Analiz (YL) (Tezsiz) (İÖ), kamermuge_koc@hotmail.com, Orcid Id: 0009-0001-2676-6579

MAKALEBİLGİSİ

Anahtar Kelimeler

Kripto Paralar,
Blok Zincir Teknolojisi,
Muhasebe ve Finans Yönetimi

Jel Kodları: M40, M41, M48

Makale Geçmişi:

Başvuru Tarihi: 02/01/2025
Düzeltilme Tarihi: 18/02/2025
Kabul Tarihi: 25/02/2025

ARTICLE INFO

Keywords

Cryptocurrencies,
Blockchain Technology,
Accounting and Financial
Management

Jel Codes: M40, M41, M48

Article History:

Received: 02/01/2025
Received in revised form:
18/02/2025
Accepted: 25/02/2025

ÖZET

Bu çalışma, kripto paraların muhasebe sistemine ve finans yönetimindeki etkilerini ele alarak, bu yenilikçi varlıkların finansal sistemlerde nasıl dönüştürücü bir rol oynadığını incelemektedir. Kripto paraların merkezi olmayan yapısı, düşük maliyetli ve hızlı işlem özellikleri, uluslararası ticaretten, yatırım ve finansman kararlarına kadar birçok alanda önemli fırsatlar sunmaktadır. Bununla birlikte, volatilité, düzenleyici belirsizlikler ve muhasebeleştirme süreçlerindeki zorluklar, bu varlıkların daha yaygın benimsenmesi önünde engeller oluşturabilmektedir. Çalışma, kripto paraların sağladığı şeffaflık ve güvenilirlik ile kripto paraların muhasebe standartlarına entegrasyonu konusunda yaşanan zorlukları ortaya koymaktadır. Çalışma, kripto paraların muhasebe sistemine ve finans yönetimine entegrasyonu için uluslararası standartların oluşturulması ve risk yönetimi stratejilerinin geliştirilmesinin önemini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, kripto paralar, geleneksel finansal sistemlerin sınırlarını aşan, geleceğin finansal dünyasında önemli bir araç olarak konumlanabilecektir.

ABSTRACT

This study examines the effects of cryptocurrencies on accounting and financial management, and examines how these innovative assets play a transformative role in financial systems. The decentralized structure, low-cost, and fast transaction features of cryptocurrencies offer significant opportunities in many areas from international trade to investment and financing decisions. However, volatility, regulatory uncertainties, and difficulties in accounting processes can create obstacles to the widespread adoption of these assets. This study highlights the challenges in integrating cryptocurrencies into accounting standards, given the transparency and reliability they offer. It emphasizes the importance of establishing international standards and developing risk management strategies for integrating cryptocurrencies into accounting systems and financial management. In this context, cryptocurrencies can position themselves as a significant tool in the future of finance, transcending the limitations of traditional financial systems.

Atıf vermek için / To cite: Koç, K.M. (2025). Kripto paraların muhasebe ve finans sistemine etkileri. *Muhasebe ve Finans Uygulamaları Dergisi*, 2 (1):1-7.

GİRİŞ

Kripto paralar, son yıllarda finansal sistemde hızlı bir şekilde büyüyerek ekonomik ve teknolojik alanlarda önemli bir etki yaratmıştır. Geleneksel finansal sistemlerin dışında bir alternatif olarak ortaya çıkan kripto paralar, merkezi olmayan yapıları ve blok zincir teknolojisine dayalı güvenlik protokolleriyle dikkat çekmektedir. Dijital ekonominin büyümesiyle birlikte, kripto paralar yalnızca bir yatırım aracı olarak değil, aynı zamanda ödeme sistemleri, ticaret ve finansal hizmetlerde yeni fırsatlar sunan bir yenilik olarak da görülmektedir. Ancak bu varlıkların muhasebeleştirilmesi ve finans yönetimindeki rolü hem işletmeler hem de düzenleyici otoriteler için önemli bir tartışma konusu olmaya devam etmektedir.

Kripto paraların muhasebeleştirilmesi, işletmelerin finansal raporlama süreçlerini ve yatırım kararlarını doğrudan etkilemektedir. Geleneksel muhasebe standartlarının, hızla gelişen bu dijital varlık sınıfına nasıl uyarlanacağı konusu, uluslararası muhasebe standartları kurulları ve finansal otoriteler tarafından tartışılmaktadır. Kripto paraların değerlendirme, kayıt ve raporlama süreçleri; volatilite, piyasa düzenlemelerindeki belirsizlikler ve farklı ülkelerdeki yasal uygulamalar nedeniyle karmaşık bir yapıya sahiptir. Bu bağlamda, işletmelerin finansal performanslarını doğru ve şeffaf bir şekilde yansıtabilmeleri için kapsamlı ve uyumlu muhasebe ilkelerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çalışma, kripto paraların muhasebe ve finans yönetimindeki etkilerini analiz etmeyi ve bu alandaki mevcut uygulamalarla düzenlemeler arasında bir köprü kurmayı amaçlamaktadır. Bu çalışma ile muhasebe standartları ve finans yönetimi uygulamalarının kripto paralara nasıl adapte edilebileceğini tartışmaktadır. Aynı zamanda kripto paraların işletmeler için sunduğu fırsatlar ile karşı karşıya kalınan riskler üzerine de öneriler sunulurken, gelecekte bu alanda daha etkili bir düzenleme ve uygulama ortamı yaratılması hedeflenmektedir.

1. KRIPTO PARA KAVRAMI

Kripto para kavramı, dijitalleşen dünyada finansal sistemlerin yenilikçi bir uzantısı olarak ortaya çıkmıştır. Geleneksel para birimlerinin aksine, merkezi olmayan bir yapıya sahip olan kripto paralar, tamamen dijital platformlarda işlem gören ve fiziksel bir varlık taşımayan dijital varlıklar olarak tanımlanır. Kripto paralar, işlemleri güvence altına almak ve sahteciliği önlemek için gelişmiş kriptografi yöntemlerinden yararlanır. İlk olarak 2008 yılında Bitcoin'in tanıtılmasıyla gündeme gelen bu konsept, blok zinciri (blockchain) teknolojisi üzerine inşa edilmiştir. Blok zinciri, işlemleri kaydetmek ve doğrulamak için kullanılan, dağıtık bir defter sistemidir ve kripto paraların temel teknolojik altyapısını oluşturur (Dizkırıcı & Gökgöz, 2018).

Blok zinciri teknolojisi, sadece kripto para işlemlerinin kaydedilmesini sağlamakla kalmaz, aynı zamanda işlemlerin şeffaf ve güvenilir bir şekilde gerçekleştirilmesini mümkün kılar. Bu teknoloji, birden fazla katılımcının aynı anda erişebildiği bir veri tabanı olarak çalışır ve merkezi bir otoriteye gerek duymadan işlemlerin doğruluğunu sağlar. Her işlem, "blok" adı verilen birimlerde kaydedilir ve bu bloklar kronolojik bir sırayla birbirine bağlanarak bir zincir oluşturur. Zincirin değiştirilemez yapısı, sistemin güvenliğini ve verilerin bütünlüğünü garanti eder. Aynı zamanda, bu yapı sayesinde herhangi bir işlem geriye dönük olarak değiştirilmek istendiğinde, tüm ağın onayı gereklidir. Bu özellik, blok zincirini sahtecilik ve veri manipülasyonuna karşı dayanıklı hale getirir (Yüksel, 2020).

Blok zincirinin en önemli özelliklerinden biri, dağıtık yapısıdır. Veriler, bir merkezi sunucu yerine, ağdaki tüm katılımcılar tarafından depolanır ve yönetilir. Bu sayede, bir sistem arızası veya siber saldırı durumunda verilerin kaybolması engellenir. Şeffaflık, blok zincirinin bir diğer önemli özelliğidir; tüm işlemler herkese açık bir şekilde görüntülenebilir, ancak işlem sahiplerinin kimlikleri gizli tutulur. Ek olarak, blok zinciri teknolojisi hız ve maliyet avantajları sunar; işlemler hızlı bir şekilde gerçekleştirilir ve aracılara olan ihtiyaç ortadan kalktığı için işlem maliyetleri düşer (Ceylan, 2019).

Kripto para ve blok zinciri teknolojisi, finansal sistemlerin ötesinde birçok sektörde yenilikçi uygulamalara kapı aralamaktadır. Sağlık, lojistik, sigorta ve gayrimenkul gibi alanlarda kullanılan blok zinciri, şeffaflık ve veri güvenliği sağlamak için ideal bir çözüm sunar (Kızıl, Batıbay & Keskin, 2022). Kripto paraların finansal sistemdeki etkisi ise, merkezi olmayan finans (DeFi) uygulamaları ile daha belirgin hale gelmiştir. DeFi, blok zinciri tabanlı finansal hizmetler sunarak, kredi, sigorta ve varlık yönetimi gibi geleneksel hizmetleri dönüştürmektedir. Bu bağlamda, kripto para kavramı ve blok zinciri teknolojisi, finans dünyasında yalnızca bir yenilik olarak değil, aynı zamanda sistemin temel yapısını değiştiren bir devrim olarak değerlendirilmektedir (Alptekin, 2017).

Kripto paraların tanımı, kullanım alanlarına ve düzenleyici otoritelerin yaklaşımına bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir. Bazı düzenlemelerde "dijital varlık" veya "maddi olmayan değer" olarak nitelendirilen kripto paralar, uluslararası muhasebe standartlarında hâlâ tam bir tanıma sahip değildir. Bununla birlikte, kripto paraların genellikle merkezi olmayan, güvenli ve hızlı işlem yapmayı mümkün kılan, aynı zamanda yüksek volatiliteye sahip dijital varlıklar olduğu konusunda bir fikir birliği bulunmaktadır. Bu yönleriyle kripto paralar, hem finansal yeniliklere öncülük eden bir araç hem de mevcut düzenlemeler için yeni bir sınav niteliğindedir (Yüksel, 2020).

Kripto para ekosistemi, farklı kullanım amaçlarına ve teknik özelliklere sahip birçok türden oluşmaktadır. İlk ortaya çıkan ve en bilinen kripto para birimi olan Bitcoin, "dijital altın" olarak anılan bir değer saklama aracı ve ödeme yöntemi olarak popülerlik kazanmıştır. Bitcoin, sınırlı arzı ve merkezi olmayan yapısıyla, yatırımcılar ve kullanıcılar için güvenilir bir dijital varlık olarak kabul edilmektedir. Bunun yanı sıra, Ethereum gibi platformlar, yalnızca bir kripto para birimi değil, aynı zamanda akıllı sözleşmelerin çalıştırılmasını sağlayan bir teknoloji sunar. Ethereum, merkezi olmayan uygulamaların (Decentralized Applications-dApps) geliştirilmesi için kullanılan bir platform olarak, teknolojik yeniliklerin öncüsü olmuştur (Demir & Gül, 2021).

Altcoin olarak adlandırılan ve Bitcoin dışındaki kripto para birimlerini ifade eden çok sayıda dijital varlık, belirli sektörlerle ve ihtiyaçlara yönelik çözümler sunmaktadır. Örneğin, Ripple (XRP), uluslararası ödeme sistemlerinde hız ve maliyet etkinliği sağlamak için tasarlanmıştır. Litecoin ise daha hızlı işlem süreleri ve daha düşük maliyetler sunarak, Bitcoin'e bir alternatif olarak geliştirilmiştir. Cardano (ADA) ve Polkadot (DOT) gibi platformlar, blok zincirler arası entegrasyon ve çevre dostu işlem mekanizmaları üzerine yoğunlaşırken, Monero (XMR) gibi kripto paralar gizlilik odaklı bir yapı sunarak kullanıcıların anonimliklerini korumalarına olanak tanır (Ceylan, 2019).

Son yıllarda popülerlik kazanan stabil kripto paralar (stablecoins) ve NFT olarak kısaltılan Nitelikli Fikri Tapu'lar (non-fungible tokens), kripto ekosistemine farklı bir boyut kazandırmıştır. Stabil kripto paralar, genellikle ABD doları gibi bir itibari para birimine sabitlenerek, değer dalgalanmalarını minimize eder ve finansal işlemler için istikrar sağlar (Kizil, Batıbay & Keskin, 2022). Tether (USDT) ve USD Coin (USDC) bu tür kripto paralara örnek gösterilebilir. Öte yandan, NFT'ler benzersiz dijital varlıkları temsil eder ve sanat, oyun ve müzik gibi alanlarda yenilikçi kullanım senaryoları sunar. Kripto para çeşitliliği, yatırımcılar, teknoloji geliştiriciler ve kullanıcılar için geniş bir seçenek yelpazesi sunarak, dijital finans dünyasının sürekli evrimini temsil etmektedir (Şahin, 2018).

Kripto paralar, geleneksel para sistemlerinden birçok açıdan ayrılarak finansal dünyada yeni bir paradigma sunmaktadır. İlk ve en temel fark, kripto paraların merkezi olmayan bir yapıya sahip olmasıdır (Ceylan, 2019). Geleneksel para birimleri, bir hükümet veya merkez bankası tarafından kontrol edilirken, kripto paralar blok zinciri adı verilen dağıtık bir ağ üzerinde çalışır. Bu, kripto paraların herhangi bir otoriteye bağlı olmadan işlem görmesine olanak tanır ve bireyler arasındaki finansal etkileşimlerde daha fazla bağımsızlık sağlar. Aynı zamanda, blok zinciri teknolojisi ile sağlanan şeffaflık, geleneksel finansal sistemlerde sıkça karşılaşılan bilgi asimetrisini büyük ölçüde azaltır (Yüksel, 2020).

Bir diğer önemli fark, kripto paraların işlemlerinin doğası gereği hızlı ve düşük maliyetli olmasıdır. Geleneksel para transferleri genellikle aracı kurumlar, bankalar ve uluslararası ödeme sistemleri tarafından yönetilir ve bu süreçler uzun sürebilirken yüksek maliyetler doğurabilir (Şahin, 2018). Buna karşılık, kripto para işlemleri, doğrudan kullanıcılar arasında gerçekleştiği için genellikle birkaç dakika içinde tamamlanır ve işlem ücretleri minimal düzeydedir. Bu özellik, özellikle sınır ötesi ticarete kripto paraları daha avantajlı bir seçenek haline getirmiştir. Örneğin, uluslararası havaalelerde döviz kuru dalgalanmaları ve yüksek banka ücretlerinden kaçınmak için kripto paralar yaygın bir şekilde kullanılmaktadır (Şahin, 2018).

Kripto paraların arz ve talep dinamikleri de geleneksel para sistemlerinden farklıdır. Geleneksel para birimleri, merkez bankaları tarafından ekonomik ihtiyaçlara göre basılabilirken, birçok kripto para birimi sınırlı bir arzı sahiptir. Örneğin, Bitcoin'in maksimum arzı 21 milyon olarak belirlenmiştir, bu da onu enflasyona karşı dayanıklı bir varlık haline getirir. Bu sınırlı arz, kripto paraların değerini talebe bağlı olarak artırabilir ve yatırımcılar için cazip hale getirebilir. Ayrıca, geleneksel paraların aksine, kripto paralar fiziksel bir varlık taşımadığı için tamamen dijital ortamda işlem görür ve bu da onları modern dijital ekonominin bir parçası yapar. Kripto paraların bu farklılıkları, onları finansal sistemde sadece bir alternatif değil, aynı zamanda dönüştürücü bir güç haline getirmiştir (Ceylan, 2019).

1.1. Finansal Sistemdeki Önemi

Kripto paralar, teknolojik altyapıları ve işleyiş mekanizmaları itibarıyla geleneksel finansal araçlardan farklılık gösteren belirgin özelliklere sahiptir. Öncelikle, merkezi olmayan yapıları sayesinde, herhangi bir hükümet, banka veya finansal kuruluş tarafından kontrol edilmezler. Bu yapı, blok zinciri teknolojisi üzerinde işlem görmeleri ile mümkün kılınmıştır. Blok zinciri, tüm işlemlerin şeffaf bir şekilde kayıt altına alındığı, dağıtık bir defter sistemi olarak çalışır ve işlem verilerinin değiştirilemez olmasını sağlar (Kizil, Batıbay & Keskin, 2022). Ayrıca kripto paraların anonimliği, kullanıcıların kimlik bilgilerini paylaşmadan işlem yapmalarına olanak tanır. Ancak bu durum düzenleyiciler için zorluklar doğurmakta ve yasa dışı faaliyetlerde kullanıma riskini artırmaktadır (Şahin, 2018).

Kripto paralar, geleneksel finansal sistemlere alternatif bir yapı sunarak modern ekonomide önemli bir yer edinmiştir. Kripto paralar, finansal araçlara duyulan gereksinimi azaltarak bireyler ve işletmeler arasındaki doğrudan işlemleri mümkün kılar. Bu, finansal hizmetlere erişimi olmayan kesimler için bir çözüm sunarken, aynı zamanda işlem maliyetlerini ve sürelerini önemli ölçüde düşürür. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde bankacılık sistemine dahil olmayan bireyler için kripto paralar, finansal kapsayıcılığı artıran bir araç olarak büyük önem taşımaktadır (Şahin, 2018).

Kripto paralar, yatırım araçları olarak da finansal sisteme farklı bir boyut kazandırmıştır. Bitcoin ve Ethereum gibi popüler kripto para birimleri, yatırımcılar için cazip bir seçenek haline gelmiş ve portföy çeşitlendirme amacıyla yaygın şekilde kullanılmaya başlanmıştır (Kızıl, Batıbay & Keskin, 2022). Bunun yanı sıra, kripto para piyasalarının yüksek volatilitesi, kısa vadeli kazanç arayışındaki yatırımcıları cezbetmektedir. Ancak bu durum, piyasanın yüksek risk taşıyan yapısını da beraberinde getirmekte ve regülasyon ihtiyacını arttırmaktadır. Ayrıca, merkezi olmayan finans (Decentralized Finance-DeFi) uygulamaları, kripto paraların finansal sistemdeki önemini daha da artırarak kredi, sigorta ve varlık yönetimi gibi hizmetlerin yeniden şekillenmesine olanak sağlamıştır (Akdağ & Çalın, 2017).

Kripto paraların kullanımında volatilitenin yanı sıra bir diğer önemli risk ise düzenleyicilerin getirdiği belirsizliklerdir. Farklı ülkelerde kripto paraların yasal statüsü ve düzenlemeleri değişiklik göstermekte, bu da uluslararası faaliyet gösteren işletmeler için uyum sorunları yaratmaktadır. İşletmeler, düzenleyici uyum gerekliliklerini dikkatlice takip etmeli ve faaliyet gösterdikleri ülkelerdeki regülasyonlara uygun hareket etmelidir. Ayrıca, gelecekteki düzenlemelere hazırlıklı olmak için, kripto paralara yönelik bir risk değerlendirme planı oluşturulması faydalı olacaktır. Bu süreç, düzenleyici otoritelerle iş birliği yapmayı ve hukuki danışmanlık almayı da içerebilir (Ceylan, 2019).

Kripto para kullanımına ilişkin güvenlik riskleri de işletmeler için önemli bir endişe kaynağıdır. Siber saldırılar, hırsızlık ve kötü niyetli yazılımlar, kripto varlıkların güvenliğini tehdit edebilir. Bu tür riskleri yönetmek için işletmeler, güvenilir kripto para cüzdanları ve borsaları kullanmalı, iki faktörlü kimlik doğrulama gibi ek güvenlik önlemleri almalıdır. Ayrıca, blok zincir teknolojisinin sunduğu şeffaflık ve izlenebilirlik, dolandırıcılık ve yasa dışı işlemlerin önlenmesinde etkili bir araçtır. Bu önlemler, işletmelerin kripto para tabanlı işlemlerini daha güvenli hale getirerek risk yönetimi süreçlerini desteklemektedir. Tüm bu stratejiler, işletmelerin kripto para piyasalarında daha güvenilir ve sürdürülebilir bir şekilde faaliyet göstermesine olanak tanır (Demir & Gül, 2021).

Kripto paralar sınır ötesi işlemlerde hız ve düşük maliyet avantajı sağlamaktadır. Geleneksel finansal sistemlerdeki işlem süresi ve maliyetlerine kıyasla, kripto para ile yapılan işlemler genellikle çok daha hızlı ve ekonomik bir şekilde gerçekleşir. Ayrıca, kripto paraların arzı genellikle sınırlı olup, bu durum dijital varlıkların değerini arttıran bir faktör olarak öne çıkar (Ceylan, 2019). Örneğin, Bitcoin'in toplam arzının 21 milyon ile sınırlı olması, talep arttıkça değer kazanmasına neden olmaktadır. Bunun yanı sıra, kripto paralar yüksek volatiliteye sahip olup, bu da onları hem yatırımcılar için cazip bir seçenek hem de bir risk unsuru haline getirmektedir. Bu temel özellikler, kripto paraları finansal sistemde ayrıcalıklı bir konuma taşımakta ve hem bireysel hem de kurumsal kullanıcılar için yeni fırsatlar ve zorluklar sunmaktadır (Genç & Küçükçolak, 2020).

1.2. Kripto Para Piyasalarındaki Risklere Karşı Stratejiler

Kripto para piyasalarının yüksek volatilitesi, yatırımcılar ve işletmeler için hem fırsatlar hem de önemli riskler sunmaktadır. Volatilitenin, kripto para fiyatlarının kısa süreler içinde büyük ölçüde değişebilmesi anlamına gelir ve bu durum, öngörülemeyen piyasa hareketlerine karşı etkili stratejiler geliştirilmesini zorunlu kılar. İşletmeler ve yatırımcılar, volatilitenin karşı koruma sağlamak ve potansiyel kayıpları minimize etmek için çeşitli yöntemler benimseyebilir. Bu stratejiler, piyasa analizleri, sabit kripto paraların kullanımı ve türev ürünlerden yararlanma gibi araçları içermektedir (Dizkırıncı & Gökçöz, 2018).

Volatilitenin karşı en etkili stratejilerden biri, sabit kripto paraların (stablecoins) kullanımıdır. Stabil kripto paralar, genellikle fiyat dalgalanmalarına karşı daha dirençlidir. İşletmeler, sabit kripto paraları kullanarak likidite ihtiyaçlarını karşılayabilir ve volatilitenin riskine maruz kalmadan ödeme ve transfer işlemleri gerçekleştirebilir. Örneğin, Tether (USDT) ve USD Coin (USDC) gibi sabit kripto paralar, işletmeler için istikrarlı bir likidite yönetimi aracı sunar. Bu varlıklar, hem günlük işlemler hem de uluslararası ticaret için güvenilir bir seçenek haline gelmiştir (Yüksel, 2020).

Hedging, volatilitenin karşı kullanılan bir diğer stratejidir. Kripto para türevleri, işletmelerin piyasa dalgalanmalarına karşı koruma sağlamasına yardımcı olur. Özellikle vadeli işlem sözleşmeleri (futures) ve opsiyonlar, işletmelere fiyat değişimlerinden etkilenmeden kripto para ticareti yapma imkanı sunar. Örneğin, bir işletme, gelecekteki kripto para fiyatlarını sabitlemek için bir vadeli işlem sözleşmesi yaparak volatilitenin kaynaklanan potansiyel zararlarını sınırlayabilir. Bunun yanı sıra, opsiyon sözleşmeleri, işletmelere daha esnek bir koruma mekanizması sunarak fiyat değişimlerine karşı stratejik avantaj sağlar (Şahin, 2018). Opsiyon sözleşmeleri, bir varlığın belirli bir tarihte belirli bir fiyattan alınıp satılma hakkını verir ancak bu zorunlu değildir. Bu durum, işletmelere piyasa koşullarına bağlı olarak hareket etme özgürlüğü tanır. Örneğin, kripto para piyasasında fiyat düşüşleri öngören bir yatırımcı, bir "satım opsiyonu" alarak potansiyel kayıplarını sınırlayabilir. Bu tür araçlar, işletmelerin volatilitenin karşı daha dinamik bir risk yönetimi uygulamasına olanak tanır (Yüksel, 2020).

Portföy çeşitlendirme ve risk yönetimi stratejileri, volatilitenin karşı önemli bir savunma mekanizmasıdır. İşletmeler, yalnızca kripto paralara yatırım yapmak yerine, portföylerini geleneksel finansal araçlarla çeşitlendirebilir. Bu, bir varlık sınıfındaki dalgalanmaların tüm yatırım portföyü üzerindeki etkisini azaltır. Ayrıca, işletmelerin risk toleransına uygun bir şekilde yatırım miktarını sınırlaması ve volatilitenin yüksek olduğu dönemlerde kısa vadeli işlemlerden kaçınması önemlidir. Bu tür proaktif

stratejiler, kripto para piyasalarındaki volatiliteye karşı etkili bir risk yönetimi sağlarken, işletmelerin ve yatırımcıların uzun vadeli finansal hedeflerine ulaşmasına yardımcı olur (Kızıl, Batıbay & Keskin, 2022).

2. KRİPTO PARALARIN MUHASEBE SİSTEMİNE ETKİSİ

Kripto paraların muhasebeleştirilmesi, mevcut muhasebe uygulamalarının geleneksel varlık türleri için tasarlanmış olması nedeniyle bir dizi zorluk sunmaktadır. Muhasebe, finansal bilginin doğru, şeffaf ve güvenilir bir şekilde raporlanmasını amaçlar. Ancak kripto paraların merkezi olmayan yapısı, dijital doğası ve volatilitesi, mevcut muhasebe ilkelerine nasıl uyarlanacağı konusunda önemli sorular ortaya çıkarmaktadır. İlk olarak, kripto paraların doğası gereği fiziksel bir form taşınamaması ve merkezi bir otoriteye bağlı olmaması, bu varlıkların hangi muhasebe kategorisine dahil edilmesi gerektiği konusunda belirsizlik yaratmaktadır (Ceylan, 2019). Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (International Accounting Standards Board-IASB) ve diğer düzenleyici otoriteler, kripto paraların muhasebe kayıtlarına nasıl entegre edileceği konusunda henüz tam bir rehberlik sunmamıştır. Bu durum, işletmelerin kripto paraları muhasebeleştirme sürecinde farklı uygulamalar benimsemesine yol açmaktadır (Rainborn & Sivitanides, 2015). Uluslararası Muhasebe Standartları (International Accounting Standards-IAS) ve Türkiye Muhasebe Standartları (TMS), kripto paraların maddi olmayan duran varlık mı, ticari emtia mı yoksa finansal araç olarak mı değerlendirileceği konusunda net bir rehber sunmamıştır. Bu belirsizlik, işletmelerin farklı sınıflandırma yöntemleri kullanmasına ve finansal raporlamada uyumsuzlukların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Ceylan, 2019). Muhasebe ilkelerine göre, bir varlık, finansal tablolarda yer alabilmesi için belirli kriterleri karşılamalıdır. Kripto paralar, genellikle "maddi olmayan duran varlık" olarak değerlendirilir çünkü fiziksel bir forma sahip değildirler ve uzun vadeli ekonomik fayda sağlama potansiyeline sahiptirler. Ancak, bazı durumlarda kripto paralar, bir "ticari emtia" olarak da sınıflandırılabilir, çünkü işletmeler tarafından ticari amaçlarla alınıp satılabilirler. Bu sınıflandırmalar, kripto paraların kullanım amacına ve işletmenin faaliyet türüne bağlı olarak değişiklik gösterebilir. Örneğin, bir yatırım amacıyla tutulan kripto paralar ile ödeme aracı olarak kullanılan kripto paraların muhasebeleştirilmesi arasında farklılıklar bulunmaktadır (Demir & Gül, 2021).

Kripto paraların muhasebeleştirilmesindeki bir diğer önemli husus, değerlendirme yöntemleridir. Muhasebe standartlarına göre, varlıklar genellikle maliyet veya piyasa değeri ile değerlendirilmektedir. Ancak, kripto paraların yüksek volatilitesi, piyasa değerine dayalı değerlemede önemli zorluklar yaratmaktadır. Piyasa fiyatlarının sık sık ve ani değişim göstermesi, finansal tabloların doğruluğunu etkileyebilir ve işletmelerin mali performansını yanlış yansıtabilir. Bu nedenle, bazı işletmeler, muhafazakar bir yaklaşım benimseyerek kripto paraları tarihsel maliyet yöntemi ile değerlemeyi tercih etmektedir (Kızıl, 2019).

Kripto paraların muhasebeleştirilmesindeki zorluklar arasında düzenleyici eksiklikler ve uluslararası uyum sorunları da yer almaktadır. Farklı ülkeler, kripto paraların yasal statüsü ve finansal raporlamadaki yeri konusunda farklı yaklaşımlar benimsemektedir. Bu durum, uluslararası faaliyet gösteren işletmeler için ek uyum yükü yaratmaktadır. Ayrıca, kripto paraların vergi raporlamasındaki belirsizlikler, işletmelerin yasal ve mali sorumluluklarını yerine getirirken karşılaştıkları bir başka önemli sorundur. Tüm bu zorluklar, düzenleyici otoritelerin ve muhasebe standartları kurullarının, kripto paralar için daha net ve kapsamlı bir çerçeve oluşturma gerekliliğini ortaya koymaktadır (Yüksel, 2020).

2.1. Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesi

Kripto paraların muhasebeleştirilmesinde en yaygın yaklaşımlardan biri, bu dijital varlıkların maddi olmayan duran varlık olarak değerlendirilmesidir. Maddi olmayan duran varlıklar, fiziksel bir forma sahip olmayan ancak ekonomik fayda sağlayan varlıklar olarak tanımlanır (Ceylan, 2019). Kripto paralar, fiziksel bir varlık taşınamaması ve uzun vadeli ekonomik değer sunma potansiyeli nedeniyle bu kategoriye dahil edilmektedir. Bu yaklaşım kapsamında, kripto paralar genellikle maliyet değeri üzerinden kaydedilir ve amortismanına tabi tutulmaz. Ancak, piyasa değerinde meydana gelen değer kayıpları veya yeniden değerlemeler durumunda, finansal tablolarda ilgili düzeltmeler yapılabilir. Bu yöntem, kripto paraların uzun vadeli kullanımını hedefleyen işletmeler için uygun bir çözüm sunar (Yüksel, 2020).

Kripto paraların nakit veya nakit benzeri ödeme aracı olarak değerlendirilmesi ise farklı bir muhasebe perspektifi sunmaktadır. Geleneksel muhasebe ilkelerine göre, bir varlığın nakit veya nakit benzeri olarak sınıflandırılabilmesi için kolayca kullanılabilir ve değerinin istikrarlı olması gerekir. Ancak, kripto paraların değer dalgalanmalarının yüksek olması ve düzenleyici eksiklikler, bu varlıkların nakit benzeri olarak sınıflandırılmasını karmaşık hale getirmektedir. Bazı işletmeler, kripto paraları ödeme aracı olarak kullansa da bu varlıkların değerlendirme ve raporlama süreçlerindeki belirsizlikler, nakit benzeri olarak değerlendirilmesini sınırlamaktadır (Demir & Gül, 2021).

Kripto paraların maddi olmayan duran varlık ve nakit benzeri ödeme aracı olarak değerlendirilmesi arasındaki farklar, işletmelerin bu varlıkları nasıl kullandığına bağlı olarak ortaya çıkar. Örneğin, bir işletme, kripto paraları uzun vadeli yatırım amacıyla elinde tutuyorsa, bunlar maddi olmayan duran varlık olarak sınıflandırılır. Ancak, işletme kripto paraları ödeme aracı olarak kullanıyorsa veya günlük işlemlerinde bu varlıklarla ticaret yapıyorsa, nakit benzeri varlık olarak sınıflandırılması daha uygun olabilir. Bu durum, işletmelerin finansal raporlama süreçlerinde hangi muhasebe standartlarını uygulayacaklarını belirlerken dikkat etmeleri gereken önemli bir husustur (Yalçın, 2019).

Bazı durumlarda, kripto paralar finansal araç olarak da değerlendirilebilir. Bu yaklaşım, özellikle kripto paraların ödeme aracı veya teminat olarak kullanıldığı durumlarda öne çıkmaktadır. Finansal araç olarak sınıflandırılan kripto paralar, genellikle piyasa fiyatlarına göre değerlendirilir ve raporlanır. Ancak, bu yaklaşım, kripto paraların yüksek volatilitesi nedeniyle finansal tablolar üzerinde büyük dalgalanmalara neden olabilir. Tüm bu muhasebe yaklaşımları, işletmelerin kripto paralarını nasıl kullandığına ve düzenleyici otoritelerin sağladığı rehberliğe bağlı olarak uygulanır. Kripto paraların muhasebeleştirilmesi için uluslararası standartların netleştirilmesi, bu yaklaşımların uyumlu ve şeffaf bir şekilde uygulanmasını sağlayarak finansal raporlamanın güvenilirliğini artıracaktır (Atzori, 2017).

Kripto paraların finansal araç olarak sınıflandırılması, bu varlıkların ekonomik işlevselliği ve kullanım alanlarına bağlı olarak tartışılmaktadır. Finansal araçlar, belirli bir para biriminin ödenmesi veya alınmasını içeren sözleşmeler olarak tanımlanır (Şahin, 2018). Kripto paralar, bir ödeme aracı veya ticari işlemde teminat olarak kullanıldığında, finansal araç kategorisine dahil edilebilir. Ancak, bu sınıflandırma, kripto paraların değer dalgalanmaları ve yasal belirsizlikler nedeniyle karmaşık hale gelmektedir. Özellikle Bitcoin gibi kripto paraların, ödeme aracı olmasının yanı sıra bir yatırım ve değer saklama aracı olarak kullanılması, onları geleneksel finansal araçlardan ayıran önemli bir özelliktir (Kizil, Batibay & Keskin, 2022).

Finansal araç ve emtia olarak sınıflandırma olasılıkları, kripto paraların muhasebeleştirilmesinde kullanılan yöntemleri ve raporlama süreçlerini büyük ölçüde etkiler. Örneğin, bir işletme kripto paraları teminat olarak kullanıyorsa, bunlar finansal araç olarak değerlendirilebilir. Ancak, aynı kripto paralar ticari faaliyetler sırasında alınıp satılıyorsa, emtia olarak sınıflandırılmaları daha uygun olabilir (Ceylan, 2019). Bu farklılıklar, işletmelerin kripto paraları nasıl kullandığına ve faaliyetlerinin niteliğine bağlıdır. Her iki sınıflandırma da kripto paraların değerlendirme ve raporlama süreçlerinde belirli zorluklar ortaya çıkarmakta, uluslararası standartların netleştirilmesi gerekliliğini daha da önemli hale getirmektedir. Net bir düzenleme, işletmelerin finansal raporlama süreçlerinde uyumu artıracak ve bu varlıkların küresel finansal sistemdeki yerini daha sağlam hale getirecektir (Demir & Gül, 2021).

Kripto paraların muhasebeleştirilmesindeki bu yaklaşımlar, uluslararası muhasebe standartlarının belirsizliği nedeniyle işletmeler arasında uyumsuzluklara yol açabilir. Maddi olmayan duran varlık veya nakit benzeri varlık olarak değerlendirme, kripto paraların doğasına ve kullanım amacına göre farklı muhasebe süreçleri gerektirir. Bu nedenle, düzenleyici otoritelerin ve muhasebe standartları kurullarının kripto paralar için daha net bir çerçeve oluşturması önemlidir. Böyle bir çerçeve, işletmelerin finansal tablolarındaki şeffaflığı artıracak, yatırımcılar ve diğer paydaşlar için daha güvenilir bilgiler sunacaktır. Ayrıca, uluslararası düzeyde uyumlu standartların geliştirilmesi, kripto paraların küresel finansal sistemdeki yerini sağlamlaştıracaktır (Yüksel, 2020).

3. SONUÇ

Kripto varlıklar, finansal sistemin geleneksel kurumsal sınırlarını aşındıran ve muhasebe ile finans yönetimi disiplinlerinde yapısal bir dönüşümü tetikleyen yenilikçi araçlar olarak giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Merkeziyetsiz yapıları, blok zinciri teknolojisinin sağladığı değiştirilemez kayıt mekanizması ve işlem maliyetlerindeki görece düşüklük, bu dijital varlıkların yalnızca alternatif bir ödeme aracı olmanın ötesine geçerek stratejik bir finansal enstrüman haline gelmesini sağlamıştır. Bu bağlamda, işletmelerin kripto varlıklara yönelik ilgisinin artması, söz konusu araçların finansal karar alma süreçlerinde daha sistematik bir şekilde konumlandırılmasına zemin hazırlamaktadır.

Bununla birlikte, kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine ilişkin kavramsal ve uygulamaya dönük belirsizlikler, akademik literatürde ve uygulamada önemli bir tartışma alanı oluşturmaktadır. Uluslararası muhasebe standartlarının bu varlıkları açık ve yeknesak bir biçimde tanımlayamaması, finansal raporlamada karşılaştırılabilirlik ve tutarlılık sorunlarını beraberinde getirmektedir. Maddi olmayan duran varlık, stok veya finansal araç kapsamında ele alınmasına yönelik farklı yaklaşımlar, her ne kadar geçici çözüm yolları sunsada, kapsamlı ve bağlayıcı bir düzenleyici çerçevenin gerekliliğini ortadan kaldırmamaktadır. Bu nedenle, düzenleyici otoritelerin kripto varlıklara özgü standartlar geliştirmesi, finansal bilginin güvenilirliği ve şeffaflığı açısından kritik bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır (Kizil, Batibay & Keskin, 2022).

Finans yönetimi perspektifinde ise kripto varlıklar, işletmelere hem operasyonel hem de stratejik düzeyde önemli avantajlar sunmaktadır. Özellikle uluslararası ticarete aracısız işlem yapabilme kapasitesi, işlem sürelerinin kısalması ve maliyetlerin azalması gibi unsurlar, bu varlıkların küresel finansal entegrasyon sürecinde etkin bir rol üstlenmesini sağlamaktadır. Bununla birlikte, yüksek volatilité, piyasa derinliği sınırlılıkları ve siber güvenlik tehditleri, kripto varlıkların kullanımını sınırlandıran temel risk unsurları arasında yer almaktadır. Bu risklerin yönetiminde, sabit değerli kripto varlıkların kullanımı ve türev araçlara dayalı korunma stratejileri, işletmeler açısından rasyonel çözüm mekanizmaları olarak öne çıkmaktadır.

Öte yandan, blok zinciri teknolojisine sunduğu şeffaflık, izlenebilirlik ve eş zamanlı veri üretimi, muhasebe ve finans yönetimi süreçlerinde köklü bir paradigma değişimini mümkün kılmaktadır. Özellikle vergi uyumu ve denetim süreçlerinde sağlanan anlık doğrulama kapasitesi, finansal bilgilerin güvenilirliğini artırırken, kayıt dışı işlemlerin ve hileli faaliyetlerin minimize edilmesine katkı sağlamaktadır. Bu yönüyle blok zinciri, yalnızca bir teknolojik altyapı değil, aynı zamanda finansal yönetim

mekanizmalarını yeniden tanımlayan bir araç olarak değerlendirilebilir. Ancak bu dönüşümün kurumsal düzeyde etkin biçimde hayata geçirilebilmesi, işletmelerin dijital altyapılarını bu yeni teknolojiyle uyumlu hale getirmesine bağlıdır.

Sonuç itibarıyla, kripto varlıklar ve blok zinciri teknolojisi, muhasebe ve finans yönetimi disiplinlerinde yalnızca araçsal değil, aynı zamanda kavramsal bir dönüşümü temsil etmektedir. Mevcut belirsizlikler ve risk unsurları, bu dönüşümün hızını kısmen sınırlasa da, ortaya çıkan fırsatlar işletmelerin daha şeffaf, etkin ve yenilikçi finansal yapılar geliştirmesine olanak tanımaktadır. Bu çerçevede, kripto varlıkların muhasebe sistemlerine entegrasyonu, düzenleyici standartların geliştirilmesi ve risk yönetimi kapasitesinin güçlendirilmesi, söz konusu varlıkların küresel finansal sistemde kalıcı bir yer edinmesinde belirleyici olacaktır. Dolayısıyla, bu sürecin başarıyla yönetilebilmesi, kamu otoriteleri ile özel sektör arasında kurulacak güçlü bir iş birliği ve uyum mekanizmasına bağlıdır.

YAZAR BEYANI (AUTHOR DECLARATIONS)

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı: Bu çalışma bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır

Etik Kurul Onayı: Bu araştırma etik kurul izni gerektiren analizleri kapsamadığından etik kurul onayı gerektirmemektedir

Yazar Katkıları: Yazar çalışmanın tümünü tek başına gerçekleştirmiştir

Çıkar Çatışması: Yazar açısından ya da üçüncü taraflar açısından çalışmadan kaynaklı çıkar çatışması bulunmamaktadır

KAYNAKÇA (REFERENCES)

- Akdağ, T., & Çalın, B. (2017). Sanal para-coin-kripto para-bitcoin gelişim süreci ile merkez bankaları para-maliye politikaları uygulamalarına etkileri üzerine araştırma raporu.
- Alptekin, E. (2017). Blockchain ve kripto paralar, dünya ekonomisini dönüştürüyor. AR-GE Bülten, Kasım-Aralık.
- Atzori, M. (2017). Blockchain technology and decentralized governance: Is the state still necessary? *Journal of Governance and Regulation*, 6(1), 45–62.
- Ceylan, M. E. (2019). Bitcoin ekonomisi: Kripto para bitcoinin finans sektörü içindeki yeri. (Yükseklisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü). Batman Üniversitesi
- Demir, Ö., & Gül, M. (2021). Blok zincir teknolojisinin muhasebe ve finans sektörüne etkisi. Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Kongresi: Krizler, Belirsizlikler ve Arayışlar Kongresi (27/12/2021), 115 - 122
- Dizkırıncı, A. S., & Gökgöz, A. (2018). Kripto para birimleri ve Türkiye'de bitcoin muhasebesi. *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 4(2), 92–105.
- Genç, S., & Küçükçolak, R. A. (2020). Türkiye'de fintek sektörü. *Working Paper Series Dergisi*, 1(1), 48–60.
- Kızıl, E. (2019). Türkiye'de kripto paranın vergilendirilmesi ve muhasebeleştirilmesi. *Mali Çözüm Dergisi*, 29(155), 179–196.
- Kızıl, C., Batıbay, I., & Keskin, E. (2022). Muhasebe perspektifinden kripto para birimleri. *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(2), 80–97. <https://doi.org/10.18221/bujss.1116790>
- Rainborn, C., & Sivitanides, M. (2015). Accounting issues related to bitcoins. *The Journal of Corporate Accounting Finance*, 25–34.
- Şahin, O. N. (2018). TMS & TFRS Işığında Muhasebe, Vergi ve Denetim Açısından Bitcoin ve Diğer Kripto Para Birimleri. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 2018(4), 898–923.
- Yalçın, S. (2019). Kripto değişim araçlarının muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 81, 101–120.
- Yüksel, F. (2020). Kripto varlıklar ve IFRS kapsamında kripto paraların muhasebeleştirilmesi. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 13(2), 429–451.